

Beleidsnota Utrecht onderdak

Basisinformatie

Datum	4 juni 2024
Gespreksleider	Maartje Vermeulen
Tijd	19.30 – 20.30 uur
Zaal	Zaal
Soort bijeenkomst	Bespreken raadsvoorstel
Werkvorm	Regulier
Portefeuillehouder	Rachel Streefland
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie: Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport op 13 juni. Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Links naar Deelnemers	Website gemeente en facebook 1 Deelnemer, <i>Stichting Goud</i> 1 Deelnemer, <i>Stichting RECHTOP</i> 1 Deelnemer, <i>Stichting De Tussenvoorziening</i> 1 Deelnemer, <i>Straat Consulaat Den Haag</i> 1 Deelnemer, <i>Stichting Barka</i> 1 Deelnemer, <i>Leger des Heils Midden Nederland</i> 1 Deelnemer, <i>U2Bheard</i>

Programma

19.30 – 19.35 uur Welkom
19.35 – 20.15 uur Tijd voor insprekers
- Belangenvertegenwoordigers
- Organisaties
- Barka
- Straat Consulaat
20.15 – 20.30 uur Ruimte voor overige vragen

Motivatie

Agendeerders

Berdien van der Wilt (D66), Ilse Raaijmakers (PvdA), Beau Nederhand (Volt), Oumar Barry (EenUtrecht), Kirsten Alblas (ChristenUnie), Bert van Steeg (CDA), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht), Margreet Ramaker (VVD) en Louise de Vries (Partij voor de Dieren)

Motivatie

Het college heeft eind april de nota 'Utrecht onder Dak' met de raad gedeeld. In de beleidsnota wordt een doelgroepoverstijgende aanpak voorgesteld, waarin scherpe keuzes worden gemaakt over de toegang tot opvang, activering, kwaliteit en inzet van middelen. Het doel van de nota is: het zo goed mogelijk voldoen aan de stijgende opvangbehoefte en kunnen blijven voldoen aan onze wettelijke taken waarbij we een humanitaire ondergrens borgen en de opvang voor de meest kwetsbare dakloze mensen in stand te houden. De agenderende fracties willen deze nota graag bespreken met inwoners en professionals uit de stad, zodat zij ook hun mening en ervaringen kunnen meenemen richting het debat over deze nota.

De agenderende fracties zien dat aan de basis van deze keuzes moeilijke keuzes liggen waarbij wij het belangrijk vinden om van ervaringsdeskundigen, aanbieders, clientvertegenwoordigers en experts te horen hoe zij kijken naar deze gemaakte keuzes, en de (mogelijke) gevolgen daarvan. Wij zijn daarin nadrukkelijk op zoek naar ervaringen en aanbevelingen vanuit de praktijk, vanuit dak- en thuisloze mensen zelf, en vanuit organisaties die dagelijks met dak- en thuisloze mensen werken. Ook willen we graag ruimte maken voor adviezen vanuit experts of beleidsmakers vanuit andere steden/landen, gericht op het voorkomen en aanpakken van dak & thuisloosheid.

Bijdrage

Deelnemer, *Straat Consulaat Den Haag*

Ik ben co-directeur van Straat Consulaat Den Haag en spreek namens de samenwerkingsverbanden van onafhankelijke belangenbehartigers Dakloosheid Voorbij en SamenThuis2030.

Het nationaal actieplan dakloosheid: eerst een thuis, is nog maar 1,5 jaar oud en met het plan Onderdak lijkt de gemeente Utrecht nu al de handdoek in de ring te gooien.

De titel van de nieuwe beleidsnota doet ergste vrezen. Waar voorheen gesproken werd over een (t)huis, heet dit plan "Utrecht onderdak". Niks geen (t)huis, maar onderdak dus. Helaas worden bij het lezen van de beleidsnota de ergste vermoedens bewaarheid. Juist als mensenrechtenstad, een term die vaak valt in deze nota, zou de gemeente geen genoegen moeten nemen met een plan dat gaat over alleen opvang, maar vol in moeten zetten op het voorkomen en uitbannen van dakloosheid door vol in te zetten op wonen.

Hoewel ook belangenbehartigers in veel steden worden geconfronteerd met een groeiend aantal mensen die buiten slapen, overvolle opvang, en opvang, onderdak dus, heel vaak beter is dan buitenslapen, zien we in meer opvang geen duurzame oplossing. Op z'n best is het een tijdelijke oplossing, maar zonder serieuze plannen gericht op duurzaam en passend wonen toch vooral duur, inefficiënt, en ineffectief.

Dat is waar het plan de plank dan ook mis slaat. Het plan zet vol in op opvang zonder concrete plannen voor het voorkomen van dakloosheid en het maken van de omslag van opvang naar wonen.

Het Nationaal Actieplan Dakloosheid, geïnitieerd door Staatssecretaris Maarten van Ooijen, zet vol in om de omslag van opvang van wonen. Dakloosheid wordt niet meer gezien als primair een zorgprobleem, maar een woonprobleem. Immers, de gemene deler tussen alle dakloze mensen is het gebrek aan een passend thuis. En we weten dat een thuis de basis is waarvan gewerkt kan worden aan een waardig leven. Het is de enige bewezen duurzame manier om dakloosheid te bestrijden.

Ook zet het nationale actieplan vol in op preventie. Ook de gemeente heeft deze uitgangspunten en de omslag onderschreven.

Het is dan bijzonder zorgwekkend dat in de beleidsnota geen enkel uitgangspunt of ambitie van het nationale plan wordt onderschreven of verder uitgewerkt. Niks over het feit dat dakloosheid een woonprobleem is dat met wonen eerst moet worden opgelost (alleen om te zeggen dat dat niet gaat gebeuren), niks over preventie (alleen om te zeggen dat dat niet kan), geen idee hoe dakloosheid uit te bannen voor 2030.

Ook de beschrijving van de "doelgroep" is een stap terug in de tijd. De beschrijving van de groep die dakloos is sluit totaal niet aan bij het actieplan (CBS definitie en een "analyse" van drie groepen dakloze mensen die nergens op slaat. Hoezo zijn we weer terug bij zelfredzaamheid en waar is Ethos Light?), de ambitie is verworpen tot (soort van streven naar) geen mens op straat (alles is opvang) en voor de rest wordt uitsluitend verwezen naar het Rijk en, godbetert, tekortkomingen van het nationaal actieplan (een plan dat bewust vaag is gebleven, want gemeenten vinden beleidsvrijheid bijkans heilig).

Waarom deze verontwaardiging? Omdat we als onafhankelijke belangenbehartigers juist kijken naar gemeenten als Utrecht die met vooruitstrevend beleid, lef en radicale keuzes een voorloper en voorbeeld kunnen zijn voor andere gemeenten. Als zelfs de gemeente Utrecht met zo'n slap verhaal komt dan is dat een vrijbrief voor anderen om ook geen extra stap te zetten. Dan zijn we weer terug bij af. Meer opvang, meer zorg en een eindeloze spiraal van groeiende dakloosheid.

Wat mij als mensenrechtenexpert ook stoort is dat er tientallen keren wordt gerefereerd naar "Utrecht mensenrechtenstad". Het lijkt vooral gebruikt te worden om krakkemikkig beleid te legitimeren, want dit plan heeft nauwelijks iets met mensenrechten te maken. Dakloosheid is de meest ernstige schending van het recht op huisvesting. De overheid (dus ook de gemeente) is verplicht dakloosheid te voorkomen en uit te bannen vanuit dat perspectief. Dat betekent dat het alles moet doen om ervoor te zorgen dat het recht op huisvesting wordt gerespecteerd, beschermd en verwezenlijkt en mensen dat recht kunnen realiseren. Beleid moet concrete doelstellingen hebben en een tijdspad waarin deze worden gerealiseerd. Het uitbannen van dakloosheid moet ook prioriteit zijn van woonbeleid. Mensen met ervaringskennis en onafhankelijke belangenbehartigers moeten betekenisvol participeren in het tot stand komen, monitoren en uitvoeren van dat beleid.

Zowel proces als doelstelling moeten voldoen aan de principes van de mensenrechten benadering (non-discriminatie, participatie, autonomie en rechtsbescherming). Dit plan gaat uitsluitend over opvang. Ook een recht en een absoluut humanitair minimum, maar verder niet. Opvang is mensenrechtelijke geen doel op zich en al helemaal niet de oplossing voor de extreme schending van het recht op huisvesting, dakloosheid.

Dit plan scoort op alle fronten een zware onvoldoende. Het gaat een negatieve standaard zetten voor andere gemeenten, een stap terug in de tijd. Juist als mensenrechtenstad zou Utrecht veel beter moeten kunnen en doen.